

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

תורה – ויקרא פרק י"ט

- (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
- (ב) דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ב) דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ב) מִלַּל עִם כָּל כְּנֻשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן קְדִישׁוֹן תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:
- (ג) אִישׁ אָמֹו וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שִׁבְתֵּיתִי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ג) אִישׁ אָמֹו וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֵת שִׁבְתֵּיתִי תִשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ג) גְּבַר מִן אַמְיָה וּמִן אַבְוּהִי תְהוֹן דְּחַלְיוֹן יְיָ יוֹמִי שְׁבִיָּא דִּילִי תִסְרוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:
- (ד) אֶל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ד) אֶל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ד) לֹא תִתְפַּנְנוּ בְּתַר טַעְוֹן וְדַחְלוֹן דְּמִתְקָא לֹא תַעֲבְדוּן לְכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:
- (ה) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּהוּ: (ה) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּהוּ: (ה) וְאֲרִי תִפְסוֹן נִכְסֵת קוּדְשִׁיא קְדָם יְיָ לְרַעְוָא לְכוֹן תִּפְסַנְיָה:
- (ו) בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכַל וּמִמְחַרְתָּ וְהַנּוֹתֵר עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף: (ו) בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכַל וּמִמְחַרְתָּ וְהַנּוֹתֵר עַד יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף: (ו) בְּיוֹמָא דִּיתְנַבְסַת יִתְאָכַל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וְדִאֲשְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְקַד:

רש"י

- (ב) דבר אל כל עדת בני ישראל – (ויקרא רבה. ת"כ) מלמד שנאמרה פרשה זו בהקדמה מפני שרוב גופי תורה תלוין בה: קדושים תהיו – הו פרואים מן העריות ומן העבירה (ויקרא רבה) שכל מקום שאתה מואל גדר ערוה אתה מואל קדושה (ויקרא כא) אשה זונה וחללה וגו' אני ה' מקדשכם. (ס) ולא יחלל זרעו – אני ה' מקדשו. (ס) קדושים יהיו – אשה זונה וחללה וגו':
- (ג) איש אמו ואביו תיראו – כל אחד מכם תיראו אביו ואמו. זה פשוטו (תורת כהנים. קידושין טו). ומדרשו אין לי אלא איש אשה מנין כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים א"כ למה נאמר איש שהאיש סיפק בידו לעשות אצל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו – כאן הקדים אס לאב לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו ובכבוד הקדים אב לאם לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו מפני שמדלתו בדברים: ואת שבתותי תשמרו – סמך שמירת שבת
- למורא אב לומר אע"פ שהזהרתך על מורא אב אס יאמר לך חלל את השבת אל תשמע לו וכן בשאר כל המצות: אני ה' אלהיכם – (יצמות ה) אתה ואביך חייבים בכבודי לפיכך לא תשמע לו לבטל את דברי. (ב"מ לב. קידושין לו) איזהו מורא לא יאב במקומו ולא ידבר במקומו ולא יסתור את דבריו. ואיזהו כבוד מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל מכניס ומוציא:
- (ד) אל תפנו אל האלילים – לעבדם (ת"כ) אלילים לשון אל כלא הוא חסוד: ואלהי מסכה – תחילתן אלילים הם ואס אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם – לא תעשו לאחרים ולא אחרים לכם וא"ת לא תעשו לעצמכם אצל אחרים עושין לכם הרי כבר נאמר (שמות כ) לא יהיה לך לא שדך ולא של אחרים:
- (ה) וכי תזבחו וגו' – לא נאמרה פרשה זו אלא ללמד שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה שאס לקבוע להם זמן

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

אנפיי"צימנטו. זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג) מכאן למתעסק בקדשים שפסול שצריך שיתכוין לשחוט:
(ו) **זיום זבחכם יאכל** – כשתזבחוהו תשחטוהו ע"מ זמן זה שקבעתי לכם ככר:

אכילה הרי כבר נאמר (ויקרא ז) ואם נדר או נדבה זבח קרבנו וגו': **לרנכס** תזבחהו – תחלת זבחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרנן שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירעה עליכם לפני: **לרנכס** –

נביא – יחזקאל כ' ב'–ז'

(ב) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ב) והוה פתגם נבואה מן קדם יי עמי למימר:
(ג) **בְּן אָדָם דַּבֵּר אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הַלְדֹרֶשׁ אֶתִּי אַתֶּם בְּאִים חִי אֲנִי אִם אֲדַרְשׁ לָכֶם נָא אֲדֹנָי יְהוִה: (ג) בר אדם אתנבי לטבי ישראל ותימר להון כדגן אמר יי אלהים הלמתבע אולפן מן קדמי אתון אתן קים אנא אם אשתאיל לבון במימרי אמר יי אלהים:
(ד) **הַתְּשִׁפֹּט אַתֶּם הַתְּשִׁפּוּט בֶּן אָדָם אֶת תּוֹעֵבַת אַבֹּתֶם הַזֹּדִיעִים: (ד) התוכח יתהון התוכח בר אדם ית תוךבת אבהתהון הודעינון:
(ה) וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיָוִם בְּחָרֵי בְּיִשְׂרָאֵל וְאָשָׂא יָדַי לְזֹרַע בֵּית יַעֲקֹב וְאֹדַע לָהֶם בְּאָרְצָא מִצְרַיִם וְאָשָׂא יָדַי לָהֶם לֵאמֹר אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ה) ותימר להון כדגן אמר יי אלהים ביומא דאתרעיתי בישראל וקימית להון במימרי לזרעא דבית יעקב ואתגליתי למפרקהון בארעא דמצרים וקימית במימרי להון למימר אנא יי אלהבון:
(ו) בְּיָוִם הַהוּא נִשְׂאֲתִי יָדַי לָהֶם לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנִי לָהֶם זֶבֶת חֶלֶב וְדִבֶּשׁ עָבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת: (ו) ביומא ההוא קימית להון במימרי לאפקותהון מארעא דמצרים לארעא דיהבית להון עבדא חלב ודבש תושבחה היא לכל מדינתא:
(ז) וְאָמַר אֲלֵהֶם אִישׁ שְׂקוּצֵי עֵינָיו הַשְּׂלִיכוּ וּבְגָלוּלֵי מִצְרַיִם אֶל תִּשְׁמְאוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (ז) ואמרית להון גבר ית שקווצהי ארחיקו מקביל עינוהי ובפולחן טעות מצראי לא תסתאבון אנא יי אלהבון:****

רש"י

שנה משהיו צמארי' עד יחזקאל והיתה אהבתו מחפ' עליהם ועל ידי שהיו עתה מרבים לפשוע נתעוררה ועל זה נאמר שנהא תעורר מדנים וגו' (משלי י):
(ז) וְאָמַר אֲלֵהֶם – אהרן ניבא להם נבואה זו קודם שנגלה הקב"ה על משה בסנה וזהו שנאמר (שמואל א ז) לעלי הגלה נגלתי אל בית אביך זהותם צמאריס וגו':

(ג) **אם אדרש לכם** – צדקתכם וצדק הספר הזה הוא אמר אדרש לבית ישראל זו אחת מן המקומות המלמדים אותנו שהקב"ה חוזר בו על הרעה ועל כיוצא בזה ההוא אמר ולא יעשה (במדבר כג) מדרש תנחומא:
(ד) **התשפוט אותם** – לשון ויכוח:
(ה) **זיום צחרי בישראל** – הרי שהיתה שנהא זו כבושה לפני המקום קרוב לתשע מאות

בתובים – משלי פרק כו' יד'–יט'

(יד) **הַדִּלְתָּ תְּסוּב עַל צִדָּה וְעִצֵּל עַל מִטָּתוֹ: (יד) הדיך תרעא דמכרך על צירתה היכנא עטלא על ערטיה:**

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

- (טו) טָמֵן עֵצֶל יָדוֹ בַּעֲלָחַת נְלָאָה לְהַשִּׁיבָה אֶל פִּיּוֹ: (טו) עֵטְלָא מַטְשִׁי אִידִיָּה בַשְּׁחַתָּא לְעֵי דְנַהֲפִכִי לְפִוְמִיָּה:
 (טז) חָכֶם עֵצֶל בְּעֵינָיו מִשְׁבְּעָה מְשִׁיבֵי טָעָם: (טז) עֵטְלָא חֲכִים בְּעֵינָיו טַב מִן שׁוֹבְעָא יְהִבִי טַעְמָא:
 (יז) מִחֲזִיק בְּאֲזְנֵי כָּלֵב עִבְרַ מִתְעַבְרַ עַל רִיב לֹא לֹא: (יז) דְּלִכְרַ בְּאֲדָנוּי דְּכַלְבָּא נְצִי וּמִתְנַצִּי עַל דִּינָא דְּלֹא דִּילָיָה:
 (יח) כְּמִתְלַהֲלָהּ הִירָה זְקִים חֲצִים וּמְוֹת: (יח) אִיךְ הוּא דְּמִתְחַת דְּפִשְׁט גִּירֵי שְׁנֵינֵי דְּמוֹתָא:
 (יט) כֵּן אִישׁ רַמְהָ אֶת רַעְהוֹ וְאָמַר הֲלֹא מִשְׁחַק אָנִי: (יט) הִיכְנָא גְבֵרָא דְּמִרְמֵי בַחֲבֵרִיָּה וְאָמַר מִגַּחַךְ גַּחֲכִית:

רש"י

- (טו) כִּלְכַחַת – צִוְרָה חֲמָה נוֹתֵן יָדוֹ מִפְנֵי הַקּוֹר:
 (טז) מְשִׁבֵי טַעָם – חֲכָמִים:
 (יז) מִחֲזִיק בְּאֲזְנֵי כָּלֵב – הַעֲוֹבֵר לְהַתְעַבֵּר עַל רִיב לֹא לֹא הוּא כְּאוֹחֵז בְּאֲזְנֵי כָּלֵב הַגּוֹרֵם שֶׁיִּשְׁכְּנוֹ עַל חֲסֵם:
 (יח) כְּמִתְלַהֲלָהּ – כְּמִתְיַגַּע לִירוֹת זִיקִים שֶׁל
- אֵשׁ כְּמוֹ וְזִיקוֹת צַעֲרָתָם (יִשְׁעֵי נ) מִלְּשׁוֹן זְקוּקִים לִינוֹר, ד"א זִיקִים פְּרוֹנוֹזוֹלָא"ש מִלְּשׁוֹן אֲרָבִי קֹלַע (זְכָרִיָּה ט) וְכֵן בְּגִמְרָא זִיקָתָא פְּסִיק לֵן וְיִוְרָה חֲלִים וּמוֹת:
 (יט) כֵּן אִישׁ רַמְהָ – מִפְתָּה וּמִסִּית אֶת חֲצִירוֹ מִדְּרַכֵּי חַיִּים לְדְרַכֵּי מוֹת וְכִשְׁחֲצִירוֹ מִרְגִּישׁ שֶׁהוּא מִתְעַה אֶתוֹ אֹמֵר מִלְּחַק אֲנִי:

משנה – בלאים פרק ו'

(א) אִיזְהוֹ עָרִים. הַנּוֹטֵעַ שׁוֹרָה שֶׁל חֲמֵשׁ גְּפָנִים בְּצַד הַגֶּדֶר שֶׁהוּא גְבוּהָ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ בְּצַד הַרְיֵץ שֶׁהוּא עֵמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחֵב אַרְבַּעָה, נוֹתְנִין לוֹ עֲבוֹדָתוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים, מוֹדְדִין אַרְבַּע אַמּוֹת מִעַקֵּר הַגְּפָנִים לְשָׂרְהָ. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, מִן הַגֶּדֶר לְשָׂרְהָ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, טוֹעִים כָּל הָאוֹמְרִים כֵּן, אֲלֵא אִם יֵשׁ שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת מִעַקֵּר גְּפָנִים וְלִגְדָר, נוֹתְנִין לוֹ אֶת עֲבוֹדָתוֹ, וְזוֹרֵעַ אֶת הַמוֹתָר. וְכַמָּה הִיא עֲבוֹדַת הַגְּפָן. שְׁשָׁה טְפָחִים לְכָל רוּחַ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה:

אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַגֶּדֶר שֶׁרִיגֵי הַגְּפָנִים מוֹדְלוֹת עֲלָיו. וְזוֹ מִקּוּלֵי בֵית שְׂמַאי וְחוּמְרֵי בֵית הַלֵּל: טוֹעִים כָּל הָאוֹמְרִים כֵּן – לְעוֹלָם לֹא אִמְרוּ בֵית הַלֵּל דְּעָרִים שֶׁל שׁוֹרָה אַחַת שֶׁל גְּפָנִים כִּרְס לְהַצְרִיכָה שִׁירְחִיקוּ מִמֶּנָּה לְשָׂדֶה ד' אַמּוֹת, וְלֹא הוֹזְכַר דִּין ד' אַמּוֹת צַעֲרִים אֲלֵא לְעֵנִין זֶה שֶׁאִם יֵשׁ ד' אַמּוֹת מִעַקֵּר גְּפָנִים לְגֵדֶר שֶׁהוּא מוֹדְלוֹת עֲלֵיהָ נוֹתְנִין לוֹ אֶת עֲבוֹדָתוֹ שֶׁשֶׁה טְפָחִים כְּמוֹ שְׁנוֹתֵינִים לְגַפְּן יְחִידִית וְזוֹרֵעַ אֶת הַמוֹתָר עַד הַגֶּדֶר, וְאִם אֵין ד' אַמּוֹת מִעַקֵּר הַגְּפָנִים עַד הַגֶּדֶר לֹא יִצִּיא זֶרַע לְשָׂם, מִיָּדֵי דְהוּא אֲגַפְּן שֶׁהִיא נְטוּעָה בְּגַת אוֹ בְּנִקְעָה

רַע"ב – (א) אִיזְהוֹ עָרִים – שְׁנוֹתֵינִים לוֹ עֲבוֹדָתוֹ ד' אַמּוֹת כְּעֲבוֹדַת הַכֶּרֶם חַע"פ שְׁאִינוֹ אֲלֵא שׁוֹרָה אַחַת וְעָרִים הוּא שְׁמַסְרָגִים קִנִּים כְּמוֹ עֵרֶם כְּדֶקֶד שְׁמַסְרָגִים אֶת הַמַּטּוֹת וּמִדְּלִין עֲלֵיהָ שְׁרִיגֵי הַגְּפָנִים וְאֲלִיבָא דְבֵית הַלֵּל קִדְעֵי דְאַמְרֵי לְעוֹלָם צַע"ד אִינוֹ כִּרְס עַד שֶׁהָיוּ קָם שְׁתֵּי שׁוֹרוֹת וְצַעֲרִים מוֹדוּ דְבַשׁוֹרָה אַחַת נְמִי הוּא כִּרְס: מִן הַגֶּדֶר וְלְשָׂדֶה – כְּגוֹן אִם הָיוּ הַגְּפָנִים נְטוּעִים לְמִזְרַחָה שֶׁל גֶּדֶר וְהַזְמוֹרוֹת עוֹלִים עַל הַגֶּדֶר, אִם בֹּא לְזָרוּעַ לְמַעֲרָבָה שֶׁל גֶּדֶר אֵין מוֹנִין אַרְבַּע אַמּוֹת מִעַקֵּרָן שֶׁל גְּפָנִים שֶׁהוּא לְהַלְלָהּ מִן הַגֶּדֶר, אֲלֵא לְרִיךְ לְהַרְחִיק

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

צירושלמי: רבי עקיבא אומר שלשה טפחים – היא עבודת גפן יחידית. ואין הלכה כר' עקיבא:

(ב) עָרִיס שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַמִּדְרָגָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֹמְרִי, אִם עוֹמֵד בְּאֶרֶץ וּבוֹצֵר אֶת כְּלוֹ, הָרִי זֶה אוֹסֵר אֶרְבַּע אַמּוֹת בְּשֶׁדָּה, וְאִם לֹא, אֵינּוּ אוֹסֵר אֶלָּא כְּנֶגְדּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמְרִי, אִף הַנוֹטֵעַ אַחַת בְּאֶרֶץ וְאַחַת בְּמִדְרָגָה, אִם גְּבוּהָה מִן הָאֶרֶץ עֶשְׂרֵה טַפְחִים, אֵינָה מִצְטַרְפֶּת עִמָּה, וְאִם לֹא, הָרִי זֶה מִצְטַרְפֶּת עִמָּה:

בלבד, וחוליה לו מותר, ואפילו בתוך ד' אמות של עיקר הגפנים של ערים הואיל ועומדים על המדרגה, וכן הלכה: אף הנוטע שורה אחת בארץ ושורה אחת במדרגה – משתי שורות שכריך כדי שיחשבו כרס, והשתא לא מיירי בערים אלא כד' שורות של גפנים שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאת זנב. אם המדרגה גבוהה עשרה, אין שתי שורות מצטרפות להיות כרס אלא דין גפן יחידית יש לכל שורה ושורה. ואין הלכה כרבי אליעזר:

לחמר ר' יוסי צפרקין ללעיל אם אין שם ד' אמות לא יביא זרע לשם, ור' יוחנן בן נורי ור' יוסי אמרו דבר אחד והכי מפורש בהלכה

רע"ב – (3) מן המדרגה – מתל גבוה עשוי כמין מדרגה: אם כשהוא עומד למטה בארץ – יכול ללקט הענבים החלויין בערים, רואים את כל הערים כאילו הוא מקום עיקר הגפנים ושרשן, ואוסר ארבע אמות בשדה לכל רוח משפת הערים ולחוץ, ודוקא לכתחלה הוא לאוסר לזרוע אצל אינו מקדש אלא ששה טפחים מידי דהוה אמות פסקי ערים דלקמן צפרק: ואם לאו – שאינו יכול ללקוט כל הענבים, עד שיעלה במדרגה או בסולם, אין אסור לזרוע אלא תחת הערים

(ג) הַמִּדְּלָה אֶת הַגֶּפֶן עַל מְקַצֵּת אַפִּיפִירוֹת, לֹא יָבִיא זֶרַע אֶל תַּחַת הַמוֹתָר. אִם הִבִּיא, לֹא קִדְשׁ. וְאִם הִלֵּךְ הַחֲדָשׁ, אָסוּר. וְכֵן הַמִּדְּלָה עַל מְקַצֵּת אֵילָן סָרְק:

המותר אם הוסיף מאתים לאחר שהלך החדש עליהן: וכן המדלה גפן על אילן סרק. דינו כדין אפיפירות, לפי שאדם מצטלו על גבי גפנו והוי כאילו כולו גפן, אצל אילן מאכל שאין אדם מצטלו על גבי גפנו אותו מותר שאין הגפן מודלית עליו, חשוב צפני עצמו ולא הוי כגפן ומותר להביא זרע לשם:

רע"ב – (ג) אפיפירות – עלים או קנים ארוגים שתי וערב, ומדלים עליהם שריגי הגפנים ומשכיבים אותן בהן כשהן ארוכות הרבה. ואם הדלה הגפן על מקצת האריג אסור לזרוע תחת המותר ואע"פ שאין עליו זמורות, ואם זרע לא קדש: ואם הלך החדש – שגדל הגפן והוליא שריגים ומלא כל האפיפירות: אסור – הזרע שנזרע תחת

(ד) הַמִּדְּלָה אֶת הַגֶּפֶן עַל מְקַצֵּת אֵילָן מֵאֲבָל, מִתֵּר לְהִבִּיא זֶרַע אֶל תַּחַת הַמוֹתָר. וְאִם הִלֵּךְ הַחֲדָשׁ, יִחֲזִירְנוּ. מֵעֵשָׂה שֶׁהִלֵּךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶצֶל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל לְכַפֵּר עֲזִיזוֹ, וְהִרְאָהוּ גֶפֶן מִדְּלָה עַל מְקַצֵּת תְּאֵנָה. אָמַר לוֹ, מָה אָנִי לְהִבִּיא זֶרַע אֶל תַּחַת הַמוֹתָר. אָמַר לוֹ, מִתֵּר. וְהִעֲלָהוּ מִשָּׁם לְבֵית הַמְּגִנָּה, וְהִרְאָהוּ גֶפֶן שֶׁהִיא מִדְּלָה עַל מְקַצֵּת הַקּוֹרָה וְסָדֵן שֶׁל שְׁקָמָה, וְבוֹ קוֹרוֹת הַדְּרָבָה. אָמַר לוֹ, תַּחַת הַקּוֹרָה זֶה אָסוּר, וְהַשְּׂאֵר מִתֵּר:

בית המגנייה – שם מקום: סדן של שקמה – שרש של אילן שקמה והוא אילן תאנה הגדל בערים וחותרין ממנו קורות לבנין: תחת

רע"ב – (7) יחזירנו – למקום שהיה תחילה וזרע המותר: עזיז – שם מקום: אמר לו מותר – שאין אדם מצטל תאנתו מפני גפנו:

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

קורה זו אסור והשאר מותר – שאני רואה כל קורה וקורה כאילו צפני עלמנו:

(ה) פֶּסְקֵי עָרִיס, שְׂמוֹנֵה אַמּוֹת וְעוֹד. וְכָל מִדּוֹת שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים בְּפָרֶם, אֵין בָּהֶם וְעוֹד, חוּץ מִפֶּסְקֵי עָרִיס. אֵילוּ הֵן פֶּסְקֵי עָרִיס. עָרִיס שְׁחָרַב מֵאֲמָצְעוֹ וְנִשְׁתַּיְרוּ בוֹ חֲמִשׁ גְּפָנִים מִכָּאן וְחֲמִשׁ גְּפָנִים מִכָּאן. אִם יֵשׁ שָׁם שְׂמוֹנֵה אַמּוֹת, לֹא יָבִיא זָרַע לְשָׁם, שְׂמוֹנֵה אַמּוֹת וְעוֹד, נוֹתְנִין לוֹ כְּדֵי עֲבוּדָתוֹ, וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתָר:

רע"ב – (ה) הכל אינן סרה – לסבר ר' מאיר כל שאר אילנות אדם מצטל אצל גפנו, ור' יוסי סבר לכל מין שרגילין ליטע ממנו

(ו) פֶּסְקֵי עָרִיס, שְׂמוֹנֵה אַמּוֹת וְעוֹד. וְכָל מִדּוֹת שְׂאֲמָרוּ חֲכָמִים בְּפָרֶם, אֵין בָּהֶם וְעוֹד, חוּץ מִפֶּסְקֵי עָרִיס. אֵילוּ הֵן פֶּסְקֵי עָרִיס. עָרִיס שְׁחָרַב מֵאֲמָצְעוֹ וְנִשְׁתַּיְרוּ בוֹ חֲמִשׁ גְּפָנִים מִכָּאן וְחֲמִשׁ גְּפָנִים מִכָּאן. אִם יֵשׁ שָׁם שְׂמוֹנֵה אַמּוֹת, לֹא יָבִיא זָרַע לְשָׁם, שְׂמוֹנֵה אַמּוֹת וְעוֹד, נוֹתְנִין לוֹ כְּדֵי עֲבוּדָתוֹ, וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתָר:

רע"ב – (ו) פסקי עריס – מפרש לה ואזיל: שמונה אמות ועוד – כלומר מוסיף עוד על שמונה אמות דבר מועט והיא ששית אמה דהיינו טפה: שחרב מאמצעו – כגון שנטע אחת עשרה גפנים בצל הגדר וחרב גפן האמצעי ונעשו שני עריסין שאין עריס פחות מחמש גפנים: שמונה אמות ועוד נותנין לו עבודתו – לר' יוחנן בן נורי ללא חשיב עריס

(ז) עָרִיס שֶׁהוּא יוֹצֵא מִן הַבְּתָל מִתּוֹךְ הַקֶּרֶן וְכֵלָה, נוֹתְנִין לוֹ עֲבוּדָתוֹ, וְזוֹרַע אֶת הַמּוֹתָר. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אִם אֵין שָׁם אַרְבַּע אַמּוֹת, לֹא יָבִיא זָרַע לְשָׁם:

רע"ב – (ז) עריס שהוא יוצא מן הכותל מתוך הקרן וכלה – כגון חמש גפנים הנטועות בצל גדר ואין מחזיקות את כל הגדר אלא שלש בראש הקרן מזה ושתיים בראש הקרן השניה מזה ובאמצע הכותל אין שם גפנים אלא בשתי זויות הכותל עומדות: נותנים לו עבודתו – ששה טפחים מכאן וששה טפחים מכאן וזרע שאר הכותל ואף על פי שאין אורך הכותל ארבע אמות: ורבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות וכו' – רבי יוסי לטעמיה לאמר בפרקין ללעיל גבי

(ח) הַקְּנִיּוֹת הַיּוֹצְאִים מִן הָעָרִיס וְחָס שְׂיֵהֲלָהּ עֲלֵיהֶן הַחֲדָשׁ, אָסוּר:

רע"ב – (ח) הקנים היוצאים מן העריס – שבולטין חוץ סדר העריס: וחם עליהן לפסקו

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

שיהלך עליהן החדש – שידלה על גזן שריגי
הגפן כשילמחו ויגדלו:

אֹתוֹ כְּאֵלֶּיךָ מִטְּשֵׁלֶת תִּלְוֶיהָ בּוֹ,
כְּגִידוֹאֲסוּר. וְכֵן בְּדָלִית. הַמּוֹתֶת זְמוּרָה מֵאֵילָן לְאֵילָן, תַּחֲתֵיהָ אֲסוּר. סִפְקָה
בְּחֶבֶל אוֹ בְּגִמִּי, תַּחַת הַסְּפּוּק מִתָּר. עֲשָׂאָה כְּרִי שִׁיְהִלָּה עֲלֵיו הַחֲדָשׁ, אֲסוּר:
המודלית על גזי כלונסות שאינה ערים אם
פרחה חוץ לששה טפחים שהם עבודתה:
תחתיה אסור – תחת הזמורה אבל מן
הגלדים מכאן ומכאן מותר: סיפקה בחבל –
שלא היתה הזמורה ארוכה שתגיע מאילן
לאילן וקשר צראה חבל או גמי להאריך
אותה כדי שתספיק עד האילן, תחת הזמורה
אסור, תחת הסיפוק מותר. אבל אם עשה
הסיפוק כדי שיהלך עליו החרש, אסור לזרוע
תחתיו:

כנגדו מותר – לפי שאינן חסודים מן
האפיפירות הלכך מותר לזרוע תחתיהן: כדי
(ט) הַפְּרָח הַיּוֹצֵא מִן הָעֵרִיס, רוֹאֵין
כְּגִידוֹאֲסוּר. וְכֵן בְּדָלִית. הַמּוֹתֶת זְמוּרָה מֵאֵילָן לְאֵילָן, תַּחֲתֵיהָ אֲסוּר. סִפְקָה
בְּחֶבֶל אוֹ בְּגִמִּי, תַּחַת הַסְּפּוּק מִתָּר. עֲשָׂאָה כְּרִי שִׁיְהִלָּה עֲלֵיו הַחֲדָשׁ, אֲסוּר:
רע"ב – (ט) הפרח היוצא – מלשון
הפריחה הגפן (שיר השירים ו) כלומר מה
שגדל מן הגפן יוצא וזולט חוץ לערים:
מטוטלת – הוא הצרזל שהזונים מורידים
בחבל למטה על פני החומה לראות בו את
הבנין [אם] החומה ישרה ובו משערים אם
הזרעים מכוונים תחת הפרח והכא מיירי כגון
שגדלו זמורות הערים יותר מעבודתו ופרח
לחוץ דבתוך עבודתו אפילו אין שם פרח
אסור: וכן בדלית – וכן משערין בגפן יחידית

גמרא – ברכות דף כז ע"א

רב איקלע לבי גניבא ועלי של שבת בערב שבת והוה מצלי רבי ירמיה בר
אבא לאחוריה דרב וסיים רב ולא פסקיה לצלותיה דרבי ירמיה שמע מינה
תלת שמע מינה מתפלל אדם של שבת בערב שבת ושמע מינה מתפלל
תלמיד אחורי רבו ושמע מינה אסור לעבור כנגד המתפללין מסייע ליה
לרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי אסור לעבור כנגד המתפללין
איני והא רבי אמי ורבי אסי חלפי רבי אמי ורבי אסי חוץ לארבע אמות
הוא דחלפי ורבי ירמיה היכי עביד הכי והא אמר רב יהודה אמר רב
לעולם אל יתפלל אדם לא כנגד רבו ולא אחורי רבו ותניא רבי אליעזר
אומר המתפלל אחורי רבו והנותן שלום לרבו והמחזיר שלום לרבו והחולק
על ישיבתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה
שתסתלק מיישראל שאני רבי ירמיה בר אבא דתלמיד חבר הוה והיינו
דקאמר ליה רבי ירמיה בר אבא לרב מי בדלת אמר ליה אין בדילנא ולא
אמר מי בדיל מר ומי בדיל והאמר רבי אבין פעם אחת התפלל רבי של
שבת בערב שבת ונכנס למרחץ ויצא ושנה לן פרקין ועדיין לא חשבה אמר
רבא ההוא דנכנס להזיע וקודם גזירה הוה:

רש"י על הגמרא

ערבית: ולא פסקיה ללכותיה – כלומר לא
הפסיק בין רבי ירמיה ולכותל, לעבור לפניו
ולקשר במקומו, אלא עמד על עמדו: אחורי
רבו – גמי יוהרא הוא: שלום לרבו – כשאר

של שבת בערב שבת – שקבל עליו שבת
מבעוד יום: שמע מינה – כרבי יהודה
סבירא להו, לאמר מפלג המנחה אזיל ליה
זמן תפלת המנחה ועייל ליה זמן תפלת

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

כל אדם שלום עליך ולא אמר לו שלום עליך רבי: והיינו דקאמר ליה – אוחו היום שהתפלל רב של שבת בערב שבת אמר ליה רבי ירמיה מן זדלת מן המלחכה הואיל וקבלת עליך שבת בתפלתך:

זוהר – קדושים דף פ' ע"א

כי קדוש אני יי אלהיכם. רבי אלעזר פתח, (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגו'. בכמה זמנין אורייתא אסהידת בהו בבני נשא, כמה זמנין אדימת קליו, לכל סטרין לאתערך להו, וכלהו דמיכין בשינתא בחוביהון (ס"א בחוריהון), לא מסתכלין, ולא משגיחין, בהיך אנפין יקומו ליומא דיניא עלאה, פד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא, דעווחת לקבליהון, ולא אהדרו אנפין לקבלה, דכלהו פגימין בכלא, דלא ידעו מהימנותא דמלכא עלאה, ווי לון, ווי לנפשהון:

דהא אורייתא ביה אסהידת, ואמרת (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב (ס"א ואמרה) אמרה לו. מהו חסר לב. דלית ליה מהימנותא, דמאן דלא אשתדל באורייתא, לאו ביה מהימנותא, ופגים הוא מכלא (ס"א ואמרה) אמרה לו, אומרה לו מפעי ליה, כמה דאת אמר (תהלים מב) אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. אלא לאכללא ולא תוספא אורייתא דלעילא, דהיא קרייה ליה חסר לב, פגים ממהימנותא:

דכי תנינן, פל מאן דלא אשתדל באורייתא, אסיר למקרב לגביה, לאשתתפא בהדיה, ולמעבד ביה סחורתא, ופל שכן למיה עמיה באורחא. דהא לית ביה מהימנותא. (ועל דא) תנינן פל בר נש דאזיל באורחא, ולית עמיה מלי דאורייתא, אתחייב בנפשיה. פל שכן מאן דאודוג באורחא, עם מאן דלית ביה מהימנותא, דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה:

רבי יהודה אומר, מאן דלא חס על נפשיה, היך ישלוח נפשא דכשרא לבריה. אמר רבי אלעזר, תוהנא על דרא, והא אתמר מלה וכו'. ועל דא פתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. זכאין אינון צדיקייא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ומקדשי גרמיהו בקדושא דמלכא, ואשתכחו קדישין בכלא, ובגין כן משלפי רוחא דקודשא מלעילא, ובגיהו פלהו זכאי קשוט, ואקרוין בני מלכא בגין קדישין.:

חק לישראל – פרשת קדושים יום א'

הלכה – הרמב"ם הלכות איטורי ביאה פרק כב'

(יז) אין דורשין בסתרי עריות בשלשה מפני שהאחד טרוד בשאלת הרב והשנים נושאים ונותנים זה עם זה ואין דעתם פנויה לשמוע שדעתו של אדם קרובה אצל עריות אם נסתפק לו דבר ששמע מורה להקל לפיכך אין דורשין אלא לשנים כדי שיהיה האחד השומע מפנה דעתו ויודע מה שישמע מן הרב:

(יח) אין לך דבר בכל התורה כולה שהוא קשה לרוב העם לפרוש אלא מן העריות והביאות האסורות אמרו חכמים בשעה שנצטוו ישראל על העריות בכו וקבלו מצוה זו בתרעומות ובכיה שנאמר בוכה למשפחותיו על עסקי משפחות:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאלי בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.